

ALCOHOLRECLAME CAMOUFLEERT HET KARAKTER VAN ALCOHOL

Op het moment dat wij dit schrijven, begint het jaarlijkse bombardement met alcoholreclame alweer op gang te komen. Want van de extra bestedingen bij de eindejaars feestdagen, daar wil de alcoholbranche graag wat graantjes van meepikken. Want het zou zonde zijn om de extra verdiensten van december over te laten aan de juweliers en de poeliers.

Bij het einde van het jaar horen feestdagen. En bij feesten hoort alcohol. Althans volgens de redenering van de meerderheid van het Nederlandse volk. Dus slaat men massaal alcoholhoudende dranken in. Men zegt zich geen feest te kunnen voorstellen zonder alcohol. Toch heeft iedere Nederlander in zijn jeugd feesten meegemaakt zonder alcohol. Waren die feesten minder vrolijk? Zo nee, waarom haalt men er dan een paar jaar later alcohol bij? Of zoekt men niet naar echte vrolijkheid, maar naar bedwelming?

Het doet ook de volgende vraag rijzen: als men zich geen feest meer kan voorstellen zonder alcohol, is dat dan misschien een voorteken van een zich aandienende verslaving?

De alcoholreclame suggereert een één op één verband tussen alcoholconsumptie en feestvreugde. Daarmee zaait de alcoholreclame per definitie verwarring. Het verband is éénrichtingsverkeer. Alcohol kan een uiting zijn van feestvreugde, alcohol dus als **gevolg**. Maar omgekeerd geldt dat niet. Alcohol is geen **oorzaak** van feestvreugde. Wie dat denkt, wie probeert vrolijk te worden door alcohol te drinken, ziet een roes, ziet bedwelming aan voor feestvreugde. Een denkfout als gevolg van jarenlange hersenspoeling door alcoholreclame.

De grote alcoholconcerns proberen macht te krijgen over onze dagelijkse gewoonten. Met reclame, of met zaken als "wijn van het jaar", "speciaal bier voor vrouwen" of champagne voor oud-en-nieuw, proberen zij zoveel mogelijk mensen in één en dezelfde richting te sturen. Geconditioneerd consumeren. Iets wat in de levensmiddelensector nog duidelijker zichtbaar is.

Alcohol behoort als gevolg van zijn roesverwekkend en potentieel verslavend karakter, medisch gezien tot de drugs. Daarom moet je er heel voorzichtig mee omgaan. De alcoholreclame probeert dat besef buiten beeld te houden. De reclame suggereert: alcohol is heel gewoon, kan in bijna iedere situatie genoten worden.

De werkelijkheid is anders. En daarom worden er speciale eisen gesteld aan mensen die alcohol willen verkopen. Eisen van vakbekwaamheid en wetkennis. Die kennis ontbreekt in boeken- of kledingzaken. Daarom is het zowel onlogisch als onverantwoord om alcohol te schenken in een boekhandel of een modezaak. De wetgever heeft dat begrepen. Maar hele horden middenstanders niet. Die denken met een glaasje prosecco klanten tot aanschaf van (dure) kleding te kunnen verleiden. Zij vormen een grote pressiegroep, waar sommige gemeenten behoorlijk last van hebben.

Tot slot: alcohol werkt benevelend. Dat verstoort de bezinning, waar tegen het einde van het jaar juist toe wordt opgeroepen. Bezinning vraagt helderheid van denken. Alcohol legt een mist over de werkelijkheid. Helder waarnemen van, en nadenken over die werkelijkheid is er dan niet meer bij.

Steeds meer overlast-gevende passagiers in vliegtuigen

Zich asociaal gedragende passagiers veroorzaken steeds vaker problemen aan boord van vliegtuigen. In de eerste drie kwartalen van 2016 zijn 723 meldingen binnengekomen bij de Inspectie Leefomgeving en Transport. Evenveel als in heel 2015.

Reizigers lappen regelmatig de regels aan hun laars. Als zij daarop worden aangesproken reageren zij agressief. Vanuit het niets reageren sommigen zelfs ineens agressief of anderszins asociaal.

Roken aan boord (38 procent) en dronkenschap (27 procent) zijn de twee belangrijkste oorzaken. De resterende 35 procent bestaat uit diverse vormen van asociaal gedrag. Bij de goedkopere luchtvaartmaatschappijen treedt het verschijnsel wat vaker op dan bij de duurder. De Vereniging Nederlands Cabinepersoneel (VNC) noemt de toename van het aantal goedkope vluchten als één van de oorzaken. Daardoor zit "een bredere weerspiegeling van de maatschappij aan boord". De VNC pleit voor samenwerking tussen vliegend personeel, grondpersoneel, restaurants en bars. In Londen zou op die wijze het aantal incidenten gehalveerd zijn.

In Europa alcohol belangrijke oorzaak vroegtijdige dood ALCOHOL ÉÉN VAN DE ZES "KILLERS"

Afgelopen juli kwam het IARC (International Agency for Research on Cancer) met de nieuwste getallen over voortijdige sterfte in Europa. Alcohol behoort bij de zes belangrijkste oorzaken van voortijdige sterfte. Bij de sterfte door alcohol is het grote verschil tussen mannen en vrouwen opvallend.

De onderzoekers D. Muller en P. Brennan maakten gebruik van de gegevens van de EPIC-cohortstudie, waarin de gegevens van bijna 265.000 Europeanen worden bijgehouden. In dit cohort overleden tot het afsluiten van het onderzoek 11.930 personen vóór hun zeventigste verjaardag (4,5 procent van het bestand). Die sterfgevallen werden door de onderzoekers als voortijdig beschouwd.

De onderlinge verhoudingen tussen de zes belangrijkste oorzaken van voortijdige sterfte zijn globaal gezien weinig veranderd. Iets minder sterfte door roken van tabak en iets meer

KOMT ER TOCH EEN ALCOHOLSLOT ?

In het maartnummer van dit blad berichtten wij dat het in 2014 geschorste alcoholslot definitief van de baan was. Minister Van der Steur van Veiligheid en Justitie had laten onderzoeken of de maatregel in het strafrecht kon worden ondergebracht. Dat bleek enkele miljoenen te kunnen kosten. Daaruit concludeerde de minister dat de baten niet opwogen tegen de kosten. "Het onderbrengen van het alcoholslot in het strafrecht heeft te weinig meerwaarde". Inmiddels blijkt dat "definitief van de baan", nog niet "definitief" te betekenen.

De minister beschouwde verkeersveiligheid blijkbaar als een kille economische rekensom. Ons commentaar luidde destijds dan ook: "wij vinden dat de veiligheid in het verkeer niet opgeofferd mag worden aan economische overwegingen. Veiligheid mag best iets kosten".

De aanpak van de onveiligheid in het verkeer was sinds de schorsing van het alcoholslot in 2014, ook onderwerp van onderzoek bij het WODC (Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatie-Centrum). Kort na de beslissing van de minister kwam een rapport van het WODC uit (30 maart), waarin de aanpak van alcohol-recidivisten in het verkeer weinig effectief werd genoemd. Ook in een publicatie over omvang en risico's van dronken fietsen, verschenen in april dit jaar, werd gepleit voor een effectievere aanpak van alcohol in het verkeer.

Begin oktober kwam de SWOV (Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid) met een rapport over herhaling van dronken rijden na een eerdere veroordeling daarvoor (recidive). Het was de onderzoekers gebleken dat deze groep "alcomobilisten" nauwelijks te beïnvloeden was door de dreiging met strafmaatregelen. Noch torenhoge boetes noch ontzegging van de rijbe-

voegdheid, weerhielden hen ervan om weer dronken achter het stuur te kruipen.

De SWOV verklaarde te betreuren dat het alcoholslot van de baan was. "Voor de groep zware alcoholovertreders was het alcoholslotprogramma een gerichte maatregel met veelbelovende resultaten". Veilig Verkeer Nederland (VVN) pleitte er diezelfde dag ook voor om de maatregel te behouden, teneinde notoire drankrijders achter het stuur vandaan te kunnen houden.

Dat alles leidde er toe dat de regeringspartijen verklaarden een alcoholslot terug te willen. Maar dan wel ingebed in het strafrecht. Geen losstaande maatregel die door het CBR mag worden opgelegd. Feitelijk dus de situatie die minister Van der Steur had laten onderzoeken maar om financiële redenen had afgewezen.

De volgende dag mengde ook het landelijk overlegorgaan van strafrechters zich in de discussie. De strafrechters verklaarden dat zij het betreunden dat minister Van der Steur geen aanleiding had gezien om het alcoholslotprogramma in het strafrecht onder te brengen. Zij verklaarden van mening te zijn dat onder bepaalde omstandigheden en in specifieke gevallen, het alcoholslot een effectief middel is om rijden onder invloed van alcohol tegen te gaan. Een alcoholslot verruimt de mogelijkheden van de rechter. Zij hebben daardoor meer gelegenheid om maatwerk te leveren bij de straftoemeting.

Inmiddels heeft minister Schultz (Infrastructuur) in de Tweede Kamer verklaard dat het kabinet opnieuw gaat bekijken of het alcoholslot in het strafrecht kan worden opgenomen.

COLOFON

De GO : tweemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880.

Postabonnement € 10,- per jaar.

Verantwoordelijk eindredacteur:

Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@telfort.nl

Administratie:

W. Matla, Hof van Delftlaan 119, 2613 BL Delft, tel. 06 22 952178 giro NL81 INGB 0000 849058.

Artikelen voorgaande nummers:

www.angob.nl

Al jaren geen verbetering geboekt

ALCOHOL KOST SAMENLEVING ONGEVEER 2,5 MILJARD EURO

Alcoholgebruik kost de Nederlandse samenleving jaarlijks netto tussen de 2,3 en 2,9 miljard euro. Aldus een uitvoerige kosten-baten analyse door het RIVM gepubliceerd op 3 oktober jl. De balans is dus nog net even negatief als in 2010 toen accountantsbureau PWC op een bedrag van netto 2,6 miljard uitkwam. Het overheidsbeleid heeft dus al die jaren geen zoden aan de dijk gezet.

Wanneer wij nog iets verder teruggaan dan zien wij dat accountantsbureau KPMG in 2001 al op geschatte *bruto* kosten van 5,7 miljard euro kwam. Nu komt het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu op een *bruto* kostenpost van 8,1 miljard. Gezien de inmiddels opgetreden inflatie, kunnen we dus zelfs stellen dat er in vijftien jaar tijd geen verbetering is opgetreden.

Omdat in de berekeningen van het RIVM een aantal schattingen zit, is de berekening van netto 2,6 miljard euro kosten veroorzaakt door alcohol, niet tot op het miljoen nauwkeurig. Maar zeker is dat de netto kosten tussen 2,3 en 2,9 miljard euro liggen.

Kostenposten

Voortijdige sterfte vormt de grootste kostenpost met 2,1 miljard euro. Zo overlijden er jaarlijks bijna drieduizend Nederlanders voortijdig aan alcoholgerelateerde kanker. De sterfte aan alcoholongelukken in het verkeer, levercirrhose en alcoholische hart- en vaatziekten ligt flink lager. Die sterfte betekent een verlies aan productieve levensjaren, dus verlies aan arbeidsinkomen voor het gezin en verlies aan de geproduceerde zaken voor de samenleving.

De tweede grote kostenpost bestaat uit productiviteitsverliezen, ca 1,9 miljard euro. Dat zijn verliezen veroorzaakt door absentie van het werk, door kwaliteitsverlies (afkeuring, retourzending of verkorte levensduur van producten), of door arbeidsongeschiktheid. De derde grote kostenpost, de kosten voor de inzet van politie en justitie veroorzaakt door alcohol, bedraagt jaarlijks 1,5 miljard euro. Verkeersongevallen leveren daarnaast jaarlijks nog een schadepost van 1 miljard.

Het verlies aan kwaliteit van leven door alcohol, stelt het RIVM op 1,1 miljard. Hierbij valt te denken aan ziekte en verslaving bij de drinker of zijn gezinsleden, ongevallen en invaliditeit, maar ook overlast en onveiligheid. Overigens stelt het RIVM tegenover de kosten van het verlies aan kwaliteit van leven door alcohol, ook een zeer fors bedrag aan verhoging van de kwaliteit van leven, het "consumentensurplus" bij de baten van alcoholgebruik.

Bij de zorgkosten veroorzaakt door alcohol, komt het RIVM met

iets merkwaardigs. Tegenover de zorgkosten veroorzaakt door alcohol, stelt het RIVM een besparing van 872 miljoen op de zorgkosten door datzelfde alcoholgebruik. Netto blijft er daardoor voor de zorgkosten nog een bedrag staan van 400 miljoen. De besparing zou het bedrag zijn dat veroorzaakt wordt door de positieve effecten van matig alcoholgebruik op hart- en vaatziekten en diabetes type 2. Positieve effecten waarvan in sommige recente onderzoeken betwijfeld wordt of ze wel bestaan. In een recente Canadese publicatie stellen de auteurs dat het schijnbare effect grotendeels veroorzaakt wordt door "vervuiling" van de groep niet-drinkers met ex-drinkers en personen met een medisch drinkverbod.

Alles bij elkaar komt het RIVM tot een bedrag van 8,1 miljard euro bruto aan kosten door alcohol.

Baten

Als belangrijkste bate rekent het RIVM de positieve gevoelens die consumenten ontleen aan het gebruik van alcohol. Geluksgevoelens, stemmingsverbetering en dergelijke. Het RIVM noemt dat het "consumentensurplus". Omdat de Nederlandse consumenten per jaar 3,8 miljard euro uitgeven voor alcoholhoudende dranken, is het consumentensurplus hen blijkbaar dat bedrag waard. Dus voert het RIVM dat bedrag op als bate van het alcoholgebruik.

Twee andere baten zijn de accijnsopbrengst (ca 1 miljard euro), en het bedrag dat ondernemers aan alcohol zeggen te verdienen, te weten "slechts" 700 miljoen. Gezien recente berichten over weggesluisde winsten, lijkt die 700 miljoen ons aan de lage kant.

Alles bij elkaar een bedrag van 5,5 miljard euro aan baten. Trekken wij dat af van de bruto kosten van 8,1 miljard, dan resteert een kostenpost van 2,6 miljard euro voor de Nederlandse samenleving. En dat 30 jaar na het verschijnen van de beleidsnota Alcohol en Samenleving.

Van het terugbrengen van die kosten is weinig terecht gekomen. Maar wie had anders verwacht na de lovende woorden van Balkenende en Rutte over de alcoholindustrie ?

Dr.ir. D. Korf

ROOKVRIJE TRIBUNE , WANNEER ALCOHOL- VRIJE TRIBUNE ?

De bovenste ring op de Koeman-tribune van het Euroborg stadion in Groningen wordt vanaf volgend seizoen rookvrij. FC Groningen kom hiermee tegemoet tegemoet aan de wensen van supporters die last hebben van de rook van anderen.

De club heeft voor de Koeman-tribune gekozen omdat dit de zogenaamde "familie-tribune" is. Daar zitten relatief veel ouders (vooral vaders) met hun kinderen (vooral jongens). Voor hen wil de club een rookvrije plaats in het stadion beschikbaar hebben.

Wij vragen ons af, kan er ook niet een alcoholvrije tribune worden ingesteld. Er wordt nogal wat alcohol binnenge-smokkeld door sommige supporters. Ook daarvan hebben andere supporters veel last.

Het moderne sprookje van de "gezonde stoffen" in rode wijn

Onlangs verscheen het boek "Op je gezondheid ?", geschreven door René Kahn, hoogleraar psychiatrie aan de universiteit van Utrecht. Het boek houdt onder andere een pleidooi voor een zo nuchter mogelijk leven. Naar aanleiding van het verschijnen van het boek, interviewde een Vlaamse krant professor Kahn.

Het verslag begint met de stelling : "Na het roken van tabak, is het drinken van alcohol wereldwijd de tweede oorzaak van voortijdige sterfte die je zelf kunt voorkomen". Die constatering zou iemand ertoe moeten brengen om zo weinig mogelijk alcohol te drinken, en zeker niet dagelijks. De interviewer werpt tegen : "Maar een glaasje rode wijn is toch juist goed voor de gezondheid". Volgens Kahn is de afgelopen jaren zoveel meer bekend geworden over nadelige effecten van alcohol (met name met betrekking tot kanker), dat alcohol per saldo als nadelig voor de gezondheid beschouwd moet worden.

Kahn was een aantal jaren lid van de Gezondheidsraad (GR). Het recente advies van de GR : drink geen alcohol, of in ieder geval niet meer dan één glas per dag, werd pas gepubliceerd nadat Kahn de GR had verlaten. Maar hij staat er volledig achter.

Kahn : "Het stoort mij erg dat mijn medeburgers de voorbije jaren in verwarring zijn gebracht met het verhaal dat de consumptie van één of twee glazen "gezond" zou zijn. Sommigen lijken zelfs te geloven dat drie glazen geen kwaad kunnen. Iedereen lijkt dat te geloven, terwijl het niet waar is".

Kortom, een gunstig effect van rode wijn op de gezondheid, is een sprookje.

VERSLAVING GEVOLG VAN TEKORT AAN ENZYM ?

Volgens onderzoekers van de universiteit van Linköping in Zweden, kan verslaving aan alcohol veroorzaakt worden door een tekort aan een bepaald enzym. Zij constateerden dit bij ratten. Of bij menselijke alcoholisten hetzelfde het geval is, moet nog worden uitgezocht.

De onderzoekers ontdekten dat een bepaald enzym nodig is voor een goede signaaloverdracht tussen zenuwcellen. Wanneer er te weinig van dat enzym aanwezig is, worden er te weinig signalen overgebracht om een proces te stoppen. Populair gezegd : de rem op een bepaalde activiteit functioneerde slechter of zelfs helemaal niet meer bij een tekort aan dat enzym.

De "reageerbuisontdekking" moest nu getest worden in dierproeven. De onderzoekers namen daarvoor alcoholverslaafde ratten. Bij die ratten bleek dat een tekort aan het enzym hun impulsbeheersing verstoort. Wanneer het drinken van alcohol onaangenaam gemaakt werd door bijvoorbeeld een elektrische schok of een onaangename smaak, dan bleven de dieren toch alcohol drinken. De onaangename ervaring voerde niet meer tot gedragsverandering. Ook gingen die ratten in stressvolle situaties veel meer drinken. Hun impulsbeheersing was blijkbaar verzwakt of buiten werking gezet.

De theorie is nu dat wanneer door enigerlei oorzaak de productie van het enzym in de hersenen vermindert, of mogelijk zelfs geheel stil komt te liggen, dit zal leiden tot verslaving. Vertaald naar de mens : wanneer zijn of haar verslaving een gevolg is van een tekort

aan het betreffende enzym (codenaam PRDM2), dan zou toediening van dat enzym de verslaving moeten kunnen doorbreken. Waarschijnlijk zal daarnaast ook psychotherapie nodig zijn voor ontwenning, net als bij ontwenning met campral.

Deze theorie verklaart ook waarom verslaafden doorgaan met drinken, ook al weten zij dat het schadelijk voor hen is. Hun enzymen hebben de macht over hun gedrag overgenomen.

Belgisch alcoholplan zal niet werken

Na lang aandringen vanuit het parlement, is de Belgische minister van sociale zaken en volksgezondheid Maggie de Block met een voorstel voor het alcoholbeleid gekomen. Een voorstel dat direct op veel kritiek stuitte. Mede omdat de minister 25 jaar een huisartspraktijk heeft uitgeoefend, hadden veel parlementariërs meer verwacht.

De Block zet vooral in op voorlichting en preventie, en lijkt het aanpakken van de alcoholindustrie te willen vermijden. In de volksvertegenwoordiging waren wél diverse voorstellen daartoe gedaan. In Nederland hebben wij ervaren dat een aanpak zoals De Block voorstelt, weinig tot geen zoden aan de dijk zet.

De suggestie om de verkoop van alcohol via automaten te verbieden, is in het voorstel niet terug te vinden. Ook komt er geen beperking van de verkoop van bier langs autosnelwegen. Evenmin wordt verhoging van de minimum leeftijd voorgesteld. De Belgische regeringspartij CD&V vindt het plan ondermaats en spreekt van een gemiste kans.

Inmiddels is het hele plan gesneuveld bij de eerste discussie in het parlement. Men vond dat er te veel toegegeven was aan de lobby van de alcoholindustrie. De Block moet nu haar huiswerk overdoen.

En dit...

... was bijna een geval geworden van vliegen onder de invloed van alcohol.

Het gebeurde eind augustus op Schiphol. Een 64-jarige Nederlandse piloot werd betrapt toen hij langs de beveiliging liep. Een medewerkster rook alcohol en waarschuwde de marechaussee. Die hield de man staande bij de paspoortcontrole.

De ademanalyse gaf 255 microgram aan, wat overeenkomt met een bloedalcoholgehalte van ca 0,6 promille. Te veel alcohol zelfs voor een automobilist, laat staan voor een piloot. Vliegtuigpersoneel mag vanaf 10 uur voor vertrek geen alcohol meer drinken.

De piloot werd overgedragen aan de luchtvaartpolitie

* * *

... was dood door schuld als gevolg van dronken rijden. De veroorzaker was een 35-jarige man uit Veendam. Hij was op bezoek geweest, en had daarbij een glas of vijf aan drank

genuttigd. Op de terugweg gebeurde het. Hij wilde iets pakken dat in de auto lag, maar kwam daarbij op de linker weghelft. Juist op dat moment naderde een tegenligger. Een frontale botsing was het gevolg.

De 41-jarige bestuurster van de tegemoetkomende auto kwam om het leven. Zij laat een veertienjarige dochter achter. Die zal zonder moeder verder moeten.

De officier van justitie eiste één jaar celstraf tegen de veroorzaker

* * *

... was een geval van extreem vandalisme door een dronken hotelgast. Het gebeurde afgelopen oktober in de nacht van vrijdag op zaterdag in hotel "de Achterhoek" in Lochem. De dader was een 33-jarige man uit Emmeloord.

Op zijn kamer sloopte hij de deur door er twee gaten in te slaan of te schoppen, en vernielde de televisie door hem van de wand te trekken. Toen de man eenmaal in de lobby was, sloeg hij ook daar woest om zich heen en vernielde verschillende dingen.

Toen de gealarmeerde politie de man kwam arresteren, verzette deze zich hevig. De man bespuiten met peperspray hield niet. Er moesten twee

extra agenten worden opgeroepen om de man te overmeesteren en te arresteren.

Op het politiebureau kreeg de woesteling meteen een dagvaarding mee om voor de rechter te verschijnen

* * *

... was een geval van volslagen onverantwoordelijk gedrag door alcoholgebruik.

Het gebeurde op een woensdagmiddag afgelopen zomer in Barneveld. Weggebruikers zagen een auto slingerend en met kinderen achterin over de weg rijden. Zij waarschuwden de politie.

Twee agenten hielden daarop de auto aan. Achter het stuur troffen zij een 46-jarige inwonster van Barneveld, zwaar beschenken. Op de achterbank drie jonge kinderen. Die werden door de politie in veiligheid gebracht. De bestuurster moest mee naar het bureau.

Op het bureau bleek de vrouw een alcoholpromillage van maar liefst 2,5 te hebben. Vijf keer de maximaal toelaatbare hoeveelheid. Haar rijbewijs werd ingenomen. Te zijner tijd zal de rechter oordelen of zij het terug krijgt

Asociale reclame stunt Heineken

BIER DRINKEN OM NOG MEER BIER TE KUNNEN DRINKEN

Voor Heineken is niets te gek om zijn omzet omhoog te krijgen, getuige zijn onlangs gestarte actie "Heineken biertegoed". Punten sparen voor gratis pilsjes. Is dat de Heineken-vertaling van "geniet, maar drink met mate"? Voor de zoveelste keer zoekt Heineken het grensgebied op van wat wel en wat niet door de beugel kan.

Sinds kort zijn de sixpacks en kratjes bier van Heineken van een speciale "biertegoed code" voorzien. Consumenten kunnen een app downloaden op hun telefoon waarmee het biertegoed kan worden geregistreerd. Een kratje bier levert één spaarpunt, een sixpack een kwart spaarpunt. Tegen inlevering van één spaarpunt schenken de deelnemende cafés één gratis pilsje. Meer dan tweeduizend cafés verspreid over het hele land, doen mee aan de actie.

Opvallend aan de actie biertegoed is het feit dat de punten "gekocht" moeten worden bij de supermarkten, maar ingewisseld moeten worden in de cafés. Heineken legt op die manier een verbinding tussen de omzet van de supermarkten en de omzet van de cafés. Maar daarbij zit nog een addertje onder het gras.

Het hoofddoel van de actie is natuurlijk het stimuleren van de bierverkoop. Want iemand die op donderdag ontdekt dat hij nog een kwart punt tekort komt voor zijn gratis pilsje(s), zal nog gauw even een sixpack halen in de supermarkt. En de kans is groot dat hij dan op vrijdagavond zijn gratis pilsje als extraatje toevoegt aan zijn gebruikelijke rantsoen. Heineken noteert tevreden een toename van de omzet

door zijn nieuwe actie. Iets waar Volksgezondheid niet blij mee mag zijn.

Vanuit juridisch gezichtspunt valt er op twee manieren naar de actie van Heineken te kijken. Enerzijds kun je het als een kortingsactie van de supermarkten zien: bij aankoop van 24 blikjes bier (à 330 ml) één glas (à 250 ml) gratis. Kortingsmag (helaas nog steeds) gegeven worden bij aankoop van bier. Anderzijds kun je het ook beschouwen als gratis verstrekking door cafés. In de reclame voor de actie wordt het woord gratis gebruikt. Gratis drank verstrekken mag niet zomaar.

Tweede-kamerlid Marith Volp heeft dit tweeslachtige karakter van de actie prima aangevoeld. Zij heeft staatssecretaris Van Rijn gevraagd of deze actie op enig onderdeel strijdig is met de Drank- en Horecawet, of met de Reclamecode. En zo ja, wat de staatssecretaris denkt te ondernemen. Verder vraagt zij de staatssecretaris of hij deze actie niet onwenselijk acht in het licht van het beleid ten aanzien van alcoholhoudende dranken. Heineken heeft medegedeeld de antwoorden van Van Rijn met vertrouwen tegemoet te zien, "de spaaractie is zorgvuldig opgezet".

Dingeman Korf

Aanbevelingen voor beleid onveranderd gebleven

WHO-RAPPORT ALCOHOL EN STERFTE IN EUROPA

De Wereld Gezondheids Organisatie (WHO) heeft onlangs een samenvattend overzicht gepubliceerd over de ontwikkelingen op alcoholgebied in alle landen van de Europese regio van de WHO. De trends in alcoholconsumptie en in voortijdige sterfte door alcohol, en de samenhang met het gevoerde beleid, zijn daarin op een rij gezet.

Het rapport beslaat de periode 1990 tot en met 2014, en presenteert gegevens over landen, clusters van landen en regio's betreffende consumptie en de daaraan gerelateerde sterfte.

De Europese regio vertoont het hoogste alcoholgebruik per inwoner van alle WHO-regio's. In sommige landen is de consumptie van alcohol fors gedaald in genoemde periode, bijvoorbeeld in Frankrijk en Italië (maar die landen begonnen op een hoog niveau). In Nederland is sinds 1990 een zeer geringe daling opgetreden. In andere landen is de consumptie juist gestegen (sommige voormalige Oostblok-landen, Finland). Het rapport

heeft dan ook als hoofdtitel "Public health successes and missed opportunities".

De sterfte door alcohol is voor Europa als geheel in genoemde periode met 4 procent toegenomen. De belangrijkste oorzaken van voortijdige sterfte door alcohol, zijn kanker, cardiovasculaire ziekten, levercirrhose, alcoholongevallen en alcoholisch geweld.

In landen waar de alcoholconsumptie daalde, volgde na kortere of langere tijd ook een daling van de sterfte aan alcoholziekten. Het rapport laat een duidelijk verband zien tussen consumptieniveau en sterfte. Ook in de

BELG HAD DOOD MOETEN ZIJN

Een 44-jarige Belg heeft een triest record gevestigd. Nog nooit eerder stond in België iemand voor de rechter bij wie zo'n hoog alcoholpromillage was geconstateerd: 5,4 promille. Nog een wonder dat hij het overleefde en dat er geen gewonden, of zelfs doden te betreuren waren.

Politierechter Peter d'Hondt was verbaasd: "5,4 promille? Nog nooit meegemaakt". De straf die de rechter in Dendermonde oplegde was navenant. Een boete van maar liefst 3.000,- euro, een rijverbod van vijf jaar, en verbeurdverklaring van de Opel Antara waarmee het misdrijf was gepleegd.

Dat iemand een dergelijk hoog promillage overleeft is zeer uitzonderlijk. Boven 4,0 promille is er al kans op overlijden. Bij 5,0 promille verkeert de drinker in acuut levensgevaar. Om 5,4 promille te overleven, moet de drinker al een lange historie van overmatig alcoholgebruik achter zich hebben. Hij had dus al veel eerder een keer betrappt moeten zijn

landen waar de consumptie steeg.

Het rapport gaat ook in op de vraag naar de meest effectieve maatregelen om de alcoholsterfte te verlagen. Van meer voorlichting valt weinig te verwachten. Het publiek is redelijk geïnformeerd over de gevolgen van alcohol voor gezondheid en veiligheid. Alleen met betrekking tot de relatie tussen alcoholgebruik en de kans op diverse vormen van kanker, bestaat nog veel onwetendheid.

Eén van de auteurs van het rapport, dr. Jürgen Rehm, stelt dan ook onomwonden dat de tijd voorbij is dat met passieve maatregelen (zoals voorlichting) de toename van de alcoholsterfte afgeremd kon worden. Er zijn nu actieve beleidsmaatregelen nodig, en uitvoering daarvan is urgent.

De meest effectieve beleidsmaatregelen zijn: vermindering van de verkrijgbaarheid naar plaats en tijd, verhogen van de prijs (accijnsverhoging of invoering minimumprijs) en ingrijpen in reclame en sponsoring door alcoholconcerns. Frankrijk heeft bijvoorbeeld laten zien dat ingrijpen in de reclame (de Loi Evin) fors kan bijdragen ter vermindering van de alcoholische schade in de samenleving. Helaas heeft Nederland ervoor gekozen om de reclame over te laten aan de zelfregulering door de alcoholbranche. Mede daardoor is de daling van de alcoholconsumptie in ons land uiterst beperkt gebleven. Duidelijk één van de "missied opportunities" waar het WHO-rapport op duidt.

Muzikale en financieel-economische berichtgeving uit Afrika

VERSLAG DAG VAN DE ALCOHOLVRIJE LEEFSTIJL 2016

Op zaterdag 1 oktober vierde Stichting ANGOB de "dag van de alcoholvrije leefstijl" op alcoholvrije camping 't Spoek. Een dag anders van inhoud dan vorig jaar, en ook anders dan de vroegere "begunstigersdag". Immers, tot nu toe hadden wij als sprekers afwisselend (ex)-verslaafden en professionele voorlichters over alcohol en/of drugs gehad. Nu hadden wij als spreker onderzoeksjournalist Olivier van Beemen over zijn boek "Heineken in Afrika". Om alvast in "Afrikaanse stemming" te komen vooraf gegaan door kora-muziek gespeeld door Lamin Kuyateh.

De voorvaderen van Lamin Kuyateh leefden in Gambia, in het uiterste westpuntje van Afrika. Hij woont sinds 32 jaar in Nederland, en vertelde het één en ander over zijn afkomst en vooral over zijn muziekinstrument de kora. Het instrument lijkt uiterlijk wat op een gitaar met een kalebas als klankkast. Maar het wordt tot de harpen gerekend vanwege het grote aantal snaren (21), en het feit dat de snaren niet naast elkaar liggen, maar boven elkaar. De kora wordt dan ook wel Afrikaanse harp genoemd.

Vóór de komst van radio en telefoon, was de kora het instrument van rondtrekkende zangers die het nieuws brachten zoals bij ons in de Middeleeuwen de minstrelen. En evenals de minstrelen oefenden de kora-zangers vaak niet mis te verstane kritiek uit op personen uit het nieuws. In dat opzicht zijn zij ook te vergelijken met de Middeleeuwse hofnar.

Lamin liet ons zowel instrumentale muziek horen als door hem gezongen liederen met kora-begeleiding. En om te laten zien dat het instrument nog niet verouderd is, verraste hij zijn publiek aan het eind nog met een paar Nederlandse liederen met kora-begeleiding. De toehoorders waren enthousiast, en lieten dat weten door een welverdiend applaus.

Vervolgens was het woord aan onze gastspreker, onderzoeksjournalist Olivier van Beemen over inhoud en achtergronden van zijn boek

"Heineken in Afrika". Voorzitter Dingeman Korf stelde hem voor aan het publiek, en merkte op dat wij in de GO al jaren kritische berichten plaatsen over handel en wandel van Heineken, maar dat dit vrijwel altijd de activiteiten van Heineken in Nederland heeft betroffen. Gezien het wereldwijde handelen van Heineken, en de steeds grotere verwevenheid van de economieën van de verschillende landen, werd het tijd om eens over de grens te kijken. De TV-uitzending van afgelopen voorjaar gewijd aan het boek "Heineken in Afrika" had de aandacht gericht op Olivier van Beemen. En hier was hij dan als spreker bij ons.

Afrika telt 54 landen. In 23 daarvan heeft Heineken een vestiging. Onder die 23 vestigingen ressorteren 56 brouwerijen. Afrika heeft op veel terreinen een achterstand op Europa. Soms een kleine achterstand, maar soms ook een zeer grote. De regeringen van de verschillende landen willen de achterstanden inhalen. Dat schept kansen voor het bedrijfsleven. Maar daarbij gaat het er niet altijd even netjes aan toe.

Toen Van Beemen meer dan 12 jaar geleden in Tunesië kwam te werken, constateerde hij dat Heineken daar overal aanwezig was. Tot in de meest afgelegen dorpen was Heineken bier verkrijgbaar en was Heineken-reclame te vinden. Van Beemen was verbaasd en bewonderde de efficiënte logistiek van Heineken. Maar er waren ook al geruchten over vriendjespolitiek en omkoping.

Van Beemen vertrok echter al gauw naar Parijs, als correspondent voor verschillende kranten. Drie jaar geleden keerde hij terug naar Afrika, met als onderzoeksopdracht de relatie tussen Heineken, lokale machthebbers en ontwikkelingssamenwerking. Daarvoor bezocht hij elf verschillende Afrikaanse landen.

Vele jaren geleden had de directie van Heineken op een aandeelhoudersvergadering verklaard dat de biermarkt in Europa al min of meer verzadigd was, en dat er met name in Afrika en Zuidoost Azië interessante groeimogelijkheden waren. Daar zou men zich op gaan richten.

Wat Van Beemen in Afrika onmiddellijk aantrof was een enorme veelheid aan bierreclame. Niet alleen op aanplakborden en horecagelegenheden,

maar ook op scholen, politiebureaus en zelfs apotheken! Bier wordt in diverse Afrikaanse landen door de bevolking gezien als een eerste levensbehoefte. Het bier in een land is daardoor onverbreekelijk verbonden met de nationale identiteit. Heineken opereert in die landen dan ook onder een nationale naam. Zo heet in Zaïre de Heineken vestiging Bralima, en het bier Primus.

Veel kwalijke zaken kwamen aan het licht toen Van Beemen zich ging verdiepen in de samenwerking van Heineken met de autoriteiten in de verschillende landen. In Zaïre bleek de situatie zeer verdacht. De winst bleek grotendeels te verdwijnen naar het Belgische bedrijf Ibecor, als betaling voor zogenaamd verrichte diensten en voor veel te hoge prijs geleverde goederen. Ontduiking van de belastingen ter plaatse en van de Nederlandse winstbelasting!

Verder bleek de rijkste man van Zaïre, de in België woonachtige Jean Pierre Bemba, voormalig rebellenleider en verdachte van oorlogsmisdaden, in het bezit van 5 procent van de aandelen van Bralima. Zijn vader vervulde in het verleden een hoge functie bij Bralima. Smeergeld?

Ook in Nigeria en Ethiopië kwamen zeer kwalijke zaken aan het licht. Zo wordt in Nigeria jaarlijks een "beer and health symposium" gehouden, waar derderangs en/of omkoopbare wetenschappers de voordelen van bier voor de gezondheid trachten te slijten aan veelal omgekochte journalisten. Die venten hun kennis weer uit aan regionale kranten. Zo zorgt Heineken ervoor dat bier in de ogen van de bevolking tot de eerste levensbehoeften blijft behoren.

In Afrika doet Heineken de beste zaken. De prijs van het bier ligt vrijwel op Europees niveau, maar de productiekosten zijn er veel lager. De winstmarge ligt daardoor bijna 50 procent hoger. De plaatselijke winstbelasting wordt echter ontdoken. Het geld verdwijnt via schimmige constructies naar het buitenland of als smeergeld. Ten nadele van de lokale bevolking.

Dingeman Korf

demagogie

Nieuws

Stichting ANGOB

Versijning G O

Door de problemen met het drukken van het huidige nummer van dit blad (zie onderaan deze pagina), zijn wij niet zeker van de verschijningsdatum van het huidige nummer. Daardoor kunnen wij ook geen vaste datum opgeven voor de verschijning van het volgende nummer. Acht weken na het huidige nummer is het meest waarschijnlijk.

HOE VERDER ? DIGITAAL OF PAPIER ?

Op dinsdag 13 september ontvingen wij bericht van B. Zwart, de drukker van ons blad dat hij had moeten besluiten om zijn onderneming **per direct** te beëindigen. Een besluit voortgekomen uit diverse faillissementen van belangrijke klanten plus blijvende gezondheidsproblemen van hemzelf.

Wij hadden u, als begunstiger van Stg. ANGOB en lezer van ons blad, graag direct via een e-mail op de hoogte willen stellen van de situatie en de mogelijk daardoor optredende vertraging van het verschijnen van ons blad. Maar helaas, wij beschikken slechts over de e-mail adressen van een beperkt deel van onze begunstigers (vooral degenen die zich per e-mail als donateur/begunstiger hebben aangemeld). Wij zouden het op prijs stellen als u uw e-mail-adres zou willen doorgeven.

Met betrekking tot onze drukker hebben wij de laatste jaren nogal wat onrust meegemaakt. Van oudsher werd ons blad gedrukt bij Banda in Kollum en verscheen het elke maand. Banda ging reorganiseren en onze G O moest voortaan in het bedrijf in Heerenveen gedrukt worden. Dat betekende voor ons nieuwe contactpersonen.

Een aangekondigde forse verhoging van de verzendkosten was aanleiding tot het besluit ons blad eenmaal per twee maanden te laten verschijnen. Daarna fuseerde Banda met een bedrijf in Franeker. Die combinatie bleek geen gelukkige, want hij ging failliet. Banda Heerenveen werd opgekocht door een bedrijf in Hasselt. Weer een reorganisatie volgde. Uiteindelijk resulteerde dat er in dat wij afscheid namen van onze drukker en overstapten naar het bedrijf Zwart Service en Dienstverlening in Heerenveen. En dat bedrijf is nu gestopt.

De onrust met betrekking tot het drukken en verzenden van de G O, plus de aankondiging van alweer een tariefsverhoging van de verzendkosten met ingang van 2017, heeft ons doen besluiten om serieus onderzoek te doen naar volledige digitalisering. Is het haalbaar om de G O als digitaal bestand per e-mail aan de abonnees te doen toekomen? Graag uw mening, en uw e-mail-adres t.a.v. redactie@angob.nl

Redactie en administratie G O

Reclamecode voor alcoholhoudende dranken moet op de helling

BIERRECLAME OP TV DOET TIENERS MEER DRINKEN

Tieners drinken meer naarmate ze vaker bierreclame op de televisie zien. Het merk bier waarvoor reclame gemaakt wordt, maakt nauwelijks verschil. Bierreclame blijkt daarmee vooral soortreclame, dus collectieve reclame te zijn. Aldus de uitkomst van een onderzoek van de universiteit van Boston.

Aan het onderzoek namen ruim duizend jongeren van 13 tot 20 jaar deel. Het onderzoek stond onder leiding van dr. Timothy Naimi, hoofdonderzoeker van de universiteit van Boston.

Tieners die naar televisie zonder bierreclame keken, dronken ongeveer veertien drankjes per maand. Jongeren die in een maand driehonderd bierreclames te zien kregen, dronken ongeveer 33 drankjes in die periode. Ruim tweemaal zoveel dus.

Opvallend was het feit dat er geen verband bleek te bestaan tussen de merken waarvoor geadverteerd werd, en de merken die gedronken werden. Dit staat in tegenspraak met de vaak geuite bewering dat alcoholreclame op de televisie vooral merkreclame is. Gericht dus op vergroting van het marktaandeel van het geadverteerde product, en niet gericht op vergroting van de totale consumptie van een soort drank.

Artikel 29 van de Reclamecode voor Alcoholhoudende Dranken verbiedt

Marith Volp

collectieve reclame voor soorten alcoholhoudende drank. Uitsluitend merkreclame is toegestaan. Het onderzoek in Boston heeft aangetoond dat de merkreclame voor bepaalde merken bier, daar gewerkt heeft als collectieve reclame voor bier. Met als gevolg omzetvergroting voor het totaal van alle biermerken bij elkaar.

Naar aanleiding van de berichten over het onderzoek in Boston, heeft Tweede-kamerlid Marith Volp vragen gesteld aan staatssecretaris Van Rijn van volksgezondheid. Zij vraagt zijn mening over het onderzoek, vraagt of hij, gezien dat onderzoek, met haar van mening is dat het onwenselijk is dat jongeren met alcoholreclames overspoeld worden, en vraagt zijn mening over het Franse systeem, de wet Evin. Die wet legt o.a. inhoudelijke beperkingen op aan alcoholreclame op de televisie. Zo dient die reclame alleen feitelijke informatie over het product te geven, met een waarschuwing. Daarnaast eist die wet reclamevrije zones rondom scholen en ziekenhuizen.

In zijn antwoord zegt de staatssecretaris wetenschappelijke ontwikkelingen met betrekking tot het effect van alcoholreclame met interesse te volgen. Hij wijst er ook op dat ingrijpen in de reclame in de Tweede Kamer vaak wordt genoemd. En hij noemt een maatschappelijke kosten-baten analyse die is uitgevoerd voor de Nederlandse samenleving waarin ook iets over reclame geschreven staat.

Veel wijzer zal mevrouw Volp niet geworden zijn uit het antwoord van de staatssecretaris. Een concreet en rechtstreeks antwoord op haar vragen was er niet bij.

Dingeman Korf

"MEDICINALE CANNABIS" DOOR VERGISTING

De productie van "medicinale cannabis" is altijd gehinderd geweest door het feit dat cannabis ook als genotmiddel gebruikt wordt en dat het genotmiddel verslavende eigenschappen bezit. Een Amerikaanse firma is er in geslaagd om die twee functies te scheiden op een manier die industriële perspectieven biedt

Sinds de ontdekking van de medische toepassingsmogelijkheid van cannabis, is er uitgebreid onderzoek gedaan naar de samenstelling ervan. Tot op heden zijn er zo'n honderd verschillende, min of meer verwante inhoudsstoffen gevonden, cannabinoïden genaamd.

De stof die in de grootste hoeveelheid geproduceerd wordt door de marihuanaplant is tetrahydrocannabinol (THC). Dit is de stof die voor het roesverwekkende effect verantwoordelijk is.

Het tweede cannabinoïde is cannabidiol (CBD), dat niet roesverwekkend is maar wel medicinale eigenschappen bezit.

Door selectief kweken en door genetische manipulatie heeft men getracht voor medische toepassing het gehalte aan CBD omhoog en dat aan THC omlaag te krijgen. Tot nu toe met zeer matig succes. Voor de bereiding van medicinale CBD is daardoor nog steeds een ingewikkeld en kostbaar zuiveringsproces nodig. Daardoor ligt de prijs van CBD in de orde van grootte van 50.000,- dollar per kilo.

De Amerikaanse firma BioTork zond eind september een persbericht de wereld in, inhoudende dat men een proces ontwikkeld had om vrijwel zuivere CBD te produceren, en wel met behulp van een gistsoort. De gistsoort had men verkregen door genetische manipulatie. De genen voor de productie van CBD van de plant, had men ingebracht in het erfelijk materiaal van de gist.

BioTork is een firma met veel ervaring in industriële fermentatieprocessen. Zo heeft men processen ontwikkeld voor de omzetting van agrarische bijproducten in biobrandstoffen, maar ook in diervoedsel.

Voorlopig is de CBD-gist nog niet zeer productief. De opbrengst ligt nog laag, maar de geproduceerde CBD is geheel vrij van THC. Voorlopig is iso-

leren van CBD uit plantenmateriaal goedkoper. Maar die CBD is minder zuiver. En de vraag is daarbij bovendien: waar laat je de THC? Hoe sterk moet je je proces beveiligen om te voorkomen dat de THC verdwijnt naar de illegale drugsmarkt?

BioTork is ervan overtuigd dat zij met haar ervaring in het verbeteren van fermentatie-processen de opbrengst nog wel omhoog kan krijgen. Het grote voordeel van haar proces ligt in het feit dat de CBD hiermee in grotere zuiverheid verkregen wordt dan ooit uit de marihuana-plant gelukt is, en dat er geen THC als bijproduct gevormd wordt.

CBD kent vele medische toepassingen. De oudste is die ter verlaging van de oogdruk bij de ziekte glaucoom. Daarnaast wordt het gebruikt tegen de misselijkheid bij chemotherapie, tegen migraine, tegen astma en tegen spasmen bij epilepsie.

Dr.ir. Dingeman Korf

HANDHAVING LEEFTIJDSGRENS ALCOHOL GEEN PRIORITEIT VOOR OVERHEID

Na een jarenlange juridische strijd oordeelde de rechter afgelopen voorjaar dat de grote supermarktketens via verboden kartelafspraken het meest efficiënte leeftijdscontrolesysteem, namelijk Ageviewers, uit hun winkels weerden. Ondanks die rechterlijke uitspraak gaan de supermarkten tot op heden door met hun boycot van Ageviewers. En de overheid doet er niets tegen.

Het is zelfs nog erger, het ministerie houdt stukken achter of heeft ze zoekgemaakt, over de kwestie Ageviewers. Namelijk de notulen van een bespreking van het zogeheten Directeuren Overleg Alcohol (DOA) waar het onderwerp Ageviewers ter sprake is gekomen. Binnen het DOA overleggen de brancheorganisaties voor alcohol plus het CBL, met het ministerie. Wel toevallig dat juist van de bespreking over Ageviewers de notulen zoek zijn. Is VWS in de leer geweest bij dat andere ministerie, waar bonnetjes zoek raakten?

Inmiddels verscheen begin oktober een wetenschappelijke publicatie in het European Journal of Public Health, waarin drie systemen voor leeftijdscontrole in winkels werden vergeleken. Dat waren het Ageviewers systeem, het ID-reader systeem (waar het CBL mee werkt) en leeftijdscontrole zonder elektronisch systeem. In winkels met het Ageviewers systeem werd in 87 procent van de gevallen de wet correct nageleefd. Zonder elektronica was de naleving 57 procent (hulde voor de caissières) en met de ID-reader slechts 34 procent. Kort daarvoor had een grote controle in de stad Groningen een gemiddeld nalevingspercentage van 47,1 procent opgeleverd.

Na alle negatieve publiciteit, vond men bij het CBL dat er een positief bericht over de handhaving van de leeftijdsgrens de wereld in moest. Vol trots

meldde men tegen eind oktober dat de supermarkten volgens een eigen CBL-onderzoek een nalevingspercentage van 67 procent hadden bereikt. Ruim een half jaar eerder was dat nog 62 procent geweest. Maar 67 procent naleving van de wet, betekent wel dat één op de drie minderjarigen met drank de winkel onbelemmerd kan verlaten!

Het CBL is blij met de geboekte vooruitgang, en vindt dat nu de slechter scorende verkoopkanalen zoals sportkantines en horeca, flink in moeten zetten om hun naleving sterk te verbeteren. Ook klopt het CBL zichzelf flink op de borst over het bereikte resultaat. De positieve ontwikkeling "laat zien dat de intensieve en veelzijdige manier waarop supermarktorganisaties het toezicht op de leeftijd verankeren in hun bedrijf, succesvol is".

Even verder in zijn persbericht merkt het CBL nog op dat 73 procent van de ouders en 61 procent van de jongeren het normaal vindt dat jongeren onder de 18 niet drinken. "De leeftijdsgrens van 18 jaar moet de nieuwe maatschappelijke norm worden". Dat zal ons inziens sneller gebeuren als supermarkten massaal overgaan tot invoering van het meest effectieve controlesysteem. Het verzet van het CBL daar tegen werkt alleen maar vertragend. Door intensiever te controleren op leeftijd, kan de overheid de ontwikkeling versnellen.

Dingeman Korf

cannabis sativa